

Aan de gemeenteraad

Behandeld door	M. Langevoort	Datum	12 september 2018
Doorkiesnummer	030 – 28 63513	Ons kenmerk	5624277–20180907
E-mail	m.langevoort@utrecht.nl	Onderwerp	Procesbeschrijving en vooruitblik huisvesting basisscholen Al Arqam en De Klimroos
Bijlage(n)	–	Beleidsveld	Onderwijs

Geachte leden van de raad,

Zoals vorige week aangekondigd in de beantwoording van SV 109 beschrijven we in deze brief het proces van de huisvesting van basisscholen De Klimroos en Al Arqam aan de Eerste Oosterparklaan van de afgelopen maanden. Ook kijken we vooruit op wat nog gaat komen.

Beide scholen zijn inmiddels gestart in de nieuwe situatie. Zoals u weet is hier een lastig proces aan vooraf gegaan. Dat het er zo op aan is gekomen voor de betrokken leerlingen, ouders, leerkrachten en bestuurders betreuen we zeer. We hechten eraan hierbij onze waardering uit te spreken voor de inzet van alle betrokkenen waardoor beide scholen op tijd hebben kunnen starten.

Plan van Scholen

De gemeente heeft de taak om een besluit te nemen over het zogenoemde plan van scholen. Schoolbesturen kunnen hiervoor jaarlijks een aanvraag doen. Vervolgens wordt het besluit over dit plan van scholen aan uw raad voorgelegd. Na een besluit door de raad neemt het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) uiteindelijk een beslissing over deze aanvraag. De gemeente heeft, als het ministerie beslist dat een school mag beginnen, van 1 januari tot 1 augustus de tijd om passende huisvesting te leveren.

Bij een aanvraag voor huisvesting op het plan van scholen kan de gemeente alleen toetsen of aan de criteria wordt voldaan die het ministerie stelt, namelijk: het behalen van de stichtingsnorm, een minimaal aantal leerlingen (voor Utrecht was dat ten tijde van de goedkeuring van het plan van scholen 2018–2021 het aantal van 310 leerlingen¹) binnen 5 jaar op basis van de leerlingprognoses.

Aanvraag Stichting Islamitisch Onderwijs Utrecht

Het plan van scholen 2018–2021, waar naast de aanvraag van Stichting Islamitisch Onderwijs Utrecht (SIOU) ook drie andere aanvragen in zijn opgenomen, is door het college vastgesteld en hierop heeft uw raad op 6 juli 2017 een positief besluit genomen. Het besluit van de raad is verzonden naar het ministerie dat uiteindelijk beslist op het plan van scholen. SIOU heeft in haar aanvraag een breed voedingsgebied² aangevoerd, de gemeentegrens overschrijdend, om binnen haar doelgroep voldoende leerlingen te kunnen vinden. Dit is niet gebruikelijk en het ministerie heeft hierover contact met ons

¹ Vanaf 2018 is de norm 317 leerlingen.

² Het geografische gebied waar het potentieel aantal leerlingen van de nieuwe school vandaan komt.

Burgemeester en Wethouders

Datum 12 september 2018
Ons kenmerk 5624277-20180907

gezocht. Op 3 december 2017 heeft een toelichtend gesprek plaatsgevonden met SIOU en de gemeente. Deze toelichting is meegenomen in de toekenning door het ministerie. Het ministerie heeft daarop in december 2017 een besluit genomen (start van de bekostiging van de scholen was 1 augustus 2018) dat de vier scholen mochten starten.

Het moment van de beschikking van het ministerie (d.d. 20 december 2017) is het startpunt geweest voor de zoektocht naar (tijdelijke) huisvesting. We zijn aan het werk gegaan met vier huisvestingsopdrachten in het kader van het plan van scholen. We hebben daarvoor met de schoolbesturen van deze 4 nieuwe scholen gesprekken gevoerd, locaties beoordeeld en besproken. Dit heeft geleid tot huisvesting van de drie andere scholen uit het plan voor scholen. Vanaf 1 februari 2017 hebben we ook met SIOU in een regulier proces in goed overleg met de andere schoolbesturen over deze aanvraag gesproken.

In maart 2018 was de locatie aan de Eerste Oosterparklaan in beeld, waarin De Klimroos reeds gevestigd was. Door de gemeente hiervoor aangevoerde redenen waren dat er lokalen beschikbaar waren en deze locatie binnen het aangevraagde voedingsgebied valt.

In de gesprekken met SIOU en het schoolbestuur van De Klimroos, Stichting Primair Onderwijs (SPO) Utrecht, hebben we voorgestaan om, vanuit de Utrechtse insteek van samenwerking, in goed overleg te komen tot een oplossing. Hierin zijn verschillende mogelijkheden besproken. Deze gesprekken hebben langer geduurd, omdat niet tot een door gemeente en schoolbesturen gedragen oplossing kon worden gekomen.

Inhuizing in een andere school vraagt om samenwerking tussen beide schoolbesturen. Vanwege de overlap in leerlingenpopulatie had SPO Utrecht ernstig bezwaar tegen inhuizing van Al Arqam op de locatie Eerste Oosterparklaan en gaf aan hieraan geen medewerking te zullen verlenen. Aangezien de gemeente in dat geval zou moeten overgaan tot het (juridisch) afdwingen van de inhuizing door lokalen te vorderen, is er besloten om andere oplossingen te verkennen en een andere geschikte locatie te zoeken. Daarom is gezocht en gekeken naar huisvestingsmogelijkheden buiten het deelgebied³ Leidsche Rijn in Vleuten – De Meern. Die zoektocht heeft twee locaties opgeleverd, namelijk aan de Ten Veldestraat en Passiebloemweg.

Op 17 mei is vervolgens aan SIOU door middel van een besluit aangegeven geen huisvesting te kunnen bieden in deelgebied Leidsche Rijn, maar wel in het voedingsgebied van de school, namelijk in het deelgebied Vleuten–De Meern aan de Ten Veldestraat en de Passiebloemweg.

SIOU heeft op 25 mei tegen dit besluit een bezwaarschrift ingediend, omdat het bestuur het oneens was met een locatie buiten het door hen aangevraagde deelgebied en hebben vervolgens op 28 mei de rechter verzocht om een voorlopige voorziening te treffen.

De zitting over dit verzoek om voorlopige voorziening heeft plaatsgevonden op 28 juni. Belangrijk is dat enkele uren voor de zitting voor deze voorlopige voorziening een lijst met het aantal ingeschreven leerlingen van de nieuwe school werd gegeven. Deze lijst maakte duidelijk dat het om veel meer leerlingen ging dan normaal gesproken bij de start van een nieuwe school het geval is. Ambtelijk was hier al verschillende malen om verzocht om een goede inschatting te kunnen maken van mogelijke alternatieve locaties en in hoeverre deze beschikbaar waren of nog op tijd geschikt gemaakt konden worden. Vanaf dat moment kon beter worden vastgesteld met welk aantal lokalen de school naar verwachting zou starten.

De voorzieningenrechter heeft ter zitting aangegeven de onderbouwing voor de aangeboden huisvesting in Vleuten–de Meern mager te vinden, evenals de onderbouwing voor het niet aanbieden van de locatie aan de Eerste Oosterparklaan.

³ Zoals de gemeente de gebieden geografisch heeft ingedeeld: waarin heel Leidsche Rijn onderscheiden wordt in deelgebieden Vleuten–De Meern en Leidsche Rijn (wijken 9 en 10). Daarbinnen is er weer een onderverdeling in subwijken: Parkwijk, Langerak, Het Zand, Leidsche Rijn centrum, etc.

Burgemeester en Wethouders

Datum 12 september 2018
Ons kenmerk 5624277-20180907

De rechter heeft partijen de tijd gegeven om er samen uit te komen en de afweging of er een uitspraak moest komen bij hen neergelegd. Wij hebben de aanwijzing van de rechter gewogen in het licht van een mogelijke uitspraak en dit leidend laten zijn voor het komen tot een nieuwe afweging. Huisvesting in deelgebied Vleuten-De Meern werd juridisch niet haalbaar geacht.

Samen met betrokken schoolbesturen hebben we daarom de twee huisvestingsmogelijkheden in het deelgebied Leidsche Rijn onderzocht (kindercluster Voorn en de locatie aan de Eerste Oosterparklaan). Vanwege het, op basis van de door SIOU aangeleverde lijst met aanmeldingen, verwachte aantal leerlingen van Al Arqam bleek de locatie aan de Eerste Oosterparklaan opnieuw de enige mogelijkheid te zijn. Dit schoolgebouw heeft 18 leslokalen, terwijl De Klimroos zelf formeel nooit meer dan 8 lokalen in gebruik heeft gehad; op basis van de leerlingenprognoses voor De Klimroos wordt geen toename in het aantal leerlingen voorzien.

De gemeente heeft op 4 juli per brief bevestigd dat zij, alle belangen afwegende, aan SIOU medewerking wil verlenen voor tijdelijke huisvesting in de locatie aan de Eerste Oosterparklaan. Om dit mogelijk te maken heeft de gemeente op 5 juli jl. formeel positief besloten op de huisvestingaanvraag van SIOU. U bent daarom op 11 juli geïnformeerd over de wijziging in de besluitvorming die had plaatsgevonden. Op 12 juli heeft in uw raad een gesprek plaatsgevonden in aanwezigheid van de schoolbesturen van SPO Utrecht en SIOU en een vertegenwoordiging van de ouders van beide scholen. Diezelfde dag was er een gesprek tussen de wethouder onderwijs, de schoolbesturen en een afvaardiging uit de oudergeledingen, de gezamenlijke uitgangspunten die in dit gesprek werden vastgesteld zijn u op 13 juli toegestuurd. Op 16 juli is een aanvullende raadsbrief gestuurd met de beantwoording van de door u gestelde vragen. Op 17 juli is het besluit verstuurd aan SPO Utrecht om per 1 augustus lokalen te vorderen.

Het vorderen van schoolhuisvesting in Utrecht (maar ook in Nederland) is niet gebruikelijk en hier wordt slechts in uitzonderlijke gevallen toe overgegaan (ter illustratie: in Utrecht is dit in ieder geval de laatste 10 jaar niet voorgekomen). Bij De Klimroos zijn we hiertoe wel overgegaan om zeker te zijn dat de start van het onderwijs voor de kinderen eind augustus mogelijk zou zijn. Gedurende het proces zijn we dus naast het spoor van overleg met de schoolbesturen om er samen uit te komen een parallel traject gestart, gericht op deze meer dwingende vorm. Dit heeft ertoe geleid dat juridische procedures, nu met SPO Utrecht, onvermijdbaar werden.

Verbouwing van het schoolgebouw

Voor het schoolgebouw is een plan en planning gemaakt om de huisvesting voor beide scholen zo goed mogelijk te maken. Vanaf 2 augustus is de aannemer aan de slag gegaan met diverse werkzaamheden om de inhuizing van Al Arqam aan het pand aan de Eerste Oosterparklaan mogelijk te maken, en op 27 augustus te kunnen starten met het nieuwe schooljaar. De verbouwing is conform planning verlopen. Zie ook raadsbrieven van 8 augustus en 21 augustus.

Met beide schoolbesturen zijn bij de opleveringsronde afspraken gemaakt over de werkzaamheden die we nog moeten uitvoeren. Dit betreft onder andere het aanbrengen van een pantry en het aanpassen van toiletten. Uitvoering vindt plaats in de herfstvakantie zodat de scholen en de leerlingen hiervan zo min mogelijk hinder ondervinden.

Samenwerkingsafspraken

De schoolbesturen en de directies hebben uiteindelijk zelf de opgave om vorm te geven aan afspraken waarin leerlingen en leerkrachten in een goed schoolklimaat samen kunnen leren en werken. Vanuit de gemeente hebben we zowel ambtelijk als bestuurlijk steeds geprobeerd partijen bij elkaar te brengen. Dit is voorafgaand aan de start van het schooljaar ook gebeurd. Er zijn toen praktische afspraken gemaakt met betrekking tot het gebruik van het schoolgebouw, zoals het gezamenlijk gebruik van het speellokaal en het schoolplein. Onder deze afspraken viel ook de wijze waarop beide scholen de ouders en kinderen informeren over de veranderingen. De gemeente heeft de wijk bovendien geïnformeerd door middel van een wijkbericht.

Datum 12 september 2018
Ons kenmerk 5624277-20180907

Start van de scholen in schooljaar 2018-2019

SIOU heeft aangegeven dat Al Arqam het jaar is gestart met 86 leerlingen, verdeeld over 6 groepen. Daarnaast zullen 23 kinderen later dit schooljaar of in een volgend schooljaar instromen. Omdat pas in de zomervakantie duidelijk is geworden dat Al Arqam werkelijk zou starten, verwachten we dat de inschrijvingen in de loop van dit schooljaar zullen toenemen. Het betreft leerlingen die beginnen op de basisschool (groep 1), maar ook leerlingen in latere leerjaren, die afkomstig zijn van andere scholen, waaronder De Klimroos. We hebben hierover contact met het schoolbestuur van De Klimroos.

We weten uiteraard nu nog niet hoe de leerlingenaantallen van Al Arqam zich exact zullen ontwikkelen. Onze inschatting is dat de nieuwe school ook effect zal hebben op alle scholen in de wijk. Dat zullen we goed in de gaten houden. Het is daarom nu nog te vroeg om aan te geven hoe de huisvesting van de scholen in Leidsche Rijn verder definitief vorm gaat krijgen. Wij zullen u hierover te zijner tijd actief informeren.

Juridische procedures

Besluiten

Het college heeft drie besluiten genomen waartegen rechtsmiddelen (bezwaar en beroep) konden worden aangewend. Het betrof de volgende besluiten:

1. Besluit van 17 mei 2018 aan SIOU inhoudende dat geen onderwijshuisvesting geboden kon worden in het deelgebied Leidsche Rijn per augustus 2018, maar wel voorzien kan worden in tijdelijke huisvesting in het voedingsgebied Vleuten – De Meern.
2. Bij besluit van 5 juli 2018 (Huisvestingsbesluit) is het (spoed)verzoek van SIOU om de nieuwe school Al Arqam te voorzien in huisvesting in de Eerste Oosterparklaan 88 toegewezen.
3. Bij besluit van 17 juli 2018 (Vorderingsbesluit) is een vloeroppervlak voor zeven groepen en een speellokaal in het schoolgebouw aan de Eerste Oosterparklaan 88 formeel gevorderd van De Klimroos ten behoeve van de nieuwe school Al Arqam.

Rechtsmiddelen

Tegen het besluit genoemd onder 1 heeft SIOU een bezwaarschrift ingediend en de rechtbank verzocht om een voorlopige voorziening te treffen. De voorzieningenrechter heeft in deze procedure geen uitspraak gedaan. Tijdens de zitting was duidelijk geworden dat het oorspronkelijk besluit juridisch geen stand zou houden. De gemeente moest daarom een nieuwe afweging maken. Gedurende dit traject heeft SIOU besloten haar verzoek om voorlopige voorziening in te trekken.

Tegen de besluiten genoemd onder 2 en 3 heeft SPO Utrecht bezwaarschriften ingediend en eveneens de rechtbank verzocht om een voorlopige voorziening te treffen (om de werking van deze besluiten te schorsen). De voorzieningenrechter heeft het schorsingsverzoek van SPO Utrecht op 31 juli afgewezen. De voorzieningenrechter heeft beoordeeld in hoeverre hij verwacht dat de bezwaren die SPO Utrecht in het kader van de bezwaarprocedure heeft ingebracht, zullen leiden tot een wijziging of herroeping van het huisvestings- en/of invorderingsbesluit. Hij komt tot het oordeel, *dat te weinig reden [is] om aan te nemen dat de bestreden besluiten in bezwaar niet in stand kunnen blijven*. Bij brief van 8 augustus 2018 bent u geïnformeerd over de motivering van de voorzieningenrechter om tot dit oordeel te komen. Ook is een kopie van de uitspraak bij die brief gevoegd.

Bezwaarprocedure en eventueel (hoger) beroep

Tegen de genoemde drie besluiten lopen nu nog bezwaarprocedures. Op dit moment wordt een datum gepland voor een hoorzitting. Nadat de hoorzitting heeft plaatsgevonden, zullen binnen een redelijke termijn de beslissingen op de bezwaarschriften volgen.

Tegen de beslissing op bezwaar kan beroep ingesteld worden bij de rechtbank. Nadat de rechtbank uitspraak heeft gedaan, is het mogelijk om tegen die uitspraak hoger beroep in te stellen bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State. We zullen u over de beslissingen en over een eventueel beroep uiteraard op zo kort mogelijke termijn informeren.

Datum 12 september 2018
Ons kenmerk 5624277-20180907

Reflectie op proces

Terugkijkend willen we leren van dit traject. Gezien de groei van de stad en de uitdagingen die dat geeft in het voorzien in passende onderwijshuisvesting, was het beter geweest als we eerder waren gestart met de zoektocht naar geschikte locaties, namelijk al bij de vier aanvragen voor het plan van scholen, vooruitlopend op het besluit van het ministerie. Verder hebben we in Utrecht een overleg- en samenwerkingscultuur met partners in de stad. Dat is een groot goed, maar in dit geval was het wellicht beter geweest als we eerder het besluit hadden genomen om Al Arqam in hetzelfde gebouw als De Klimroos te huisvesten en daarmee ook de mogelijke vervolgstappen inclusief het vorderingstraject eerder hadden kunnen zetten inclusief het meenemen van de raad.

Het feit dat de besluiten zo vlak voor de vakantie zijn genomen is voor de betrokken scholen extra belastend geweest.

Vooruitblik

We willen in Utrecht onze traditie van samenwerken als partners voor het onderwijs in de stad graag voortzetten. De komende jaren hebben we nog een grote uitdaging om in de groei van de leerlingen te voorzien.

We gaan met de schoolbesturen reflecteren over het verloop van dit proces en de rol die zowel de gemeente als de schoolbesturen daarin hebben vervuld. De lessen hieruit nemen we mee in onze toekomstige samenwerking.

Breder geldt dat we afgelopen jaren vanuit onze wettelijke taak uitvoering hebben gegeven aan de onderwijshuisvesting volgens de geldende regels en procedures. We zien dat er steeds meer uitdagingen zijn om al onze huidige en toekomstige leerlingen te huisvesten in onze groeiende stad. Ook beleidsinhoudelijke eisen spelen hierbij een rol, zoals de inzet op gelijke kansen en het zorgen voor soepele overgangen tussen de verschillende schooltypen. Dit stelt eisen aan ruimte en gebouwen. Wij willen graag met u bespreken hoe we onze huisvestingstaak de komende periode vanuit een bredere visie oppakken.

Daarnaast gaan we met het ministerie van OCW in gesprek over de huidige procedure rondom het huisvesten van nieuwe scholen, waaronder de termijn die de gemeente krijgt om te zorgen voor passende huisvesting (1 augustus). Concrete resultaten van deze gewenste wijzigingen, bijvoorbeeld in de vorm van een wetswijziging, zullen we niet snel kunnen realiseren, maar voor de uitvoerbaarheid van de gemeentelijke taak onderwijshuisvesting, zeker in een gemeente met een groeiopgave zoals Utrecht, zijn aanpassingen noodzakelijk en willen we ons hier dan ook graag hard voor maken. We trekken hierin overigens samen op met de andere G4 steden.

Over de permanente huisvesting van Al Arqam kan op dit moment nog geen uitsluitsel gegeven worden. Het is van belang om de leerlingenontwikkeling van zowel Al Arqam als ook de omliggende scholen de komende tijd goed te monitoren.

Tot slot

De huisvesting van Al Arqam in het schoolgebouw aan de Eerste Oosterparklaan heeft de gemoederen de afgelopen tijd behoorlijk bezig gehouden. Ook de onze. Met bovenstaande hebben we een overzicht willen geven van het doorlopen proces en de overwegingen die hierbij een rol hebben gespeeld.

Uiteraard informeren we u wanneer er nieuwe ontwikkelingen zijn.

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van Utrecht,

de secretaris,

de burgemeester,